

Vöktun mikilvægra fuglasvæða og útbreiðslu risahvanna í Reykjavík

Aron Alexander Þorvarðarson, líffræðingur
Deild náttúru og garða, Umhverfis- og skipulagssvið

Risahvannir

- Þrjár tegundir af stórvöxnum plöntum af sveipjurtaætt
 - Húnakló (*Heracleum sphondylium*)
 - Bjarnarkló (*Heracleum mantegazzianum*)
 - Tröllakló (*Heracleum persicum*)
- Bjarnar- og tröllakló skilgreindar sem ágengar tegundir
 - Óheimilt að flytja risahvannir inn samkvæmt reglugerð um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda (nr. 583/2000)
 - Eru einnig skilgreindar ágengar tegundir víða um heim og því vistfræðileg hættu (Náttúrufræðistofnun Íslands)

Breiða af bjarnarklóm. Blómknippi eru í 2-3m hæð.

Ástæður vöktunar

- Ekki einungis vistfræðileg hættu, heldur líka hættulegar fólki
- Plöntusafi þessara tegunda inniheldur eitruð efni (fúranókúmarín) sem veldur bruna
 - Efnasambandið gerir húðina algjörlega varnarlausu gegn sólarljósi
 - Getur valdið miklum bruna, varanlegum skaða í húð (ljósertiexemi) og blindu
- Plöntur geta náð nokkurra metra hæð
- Erfitt að eiga við, og þarfnast mikils öryggisbúnaðs
- Almennigur almennt ekki meðvitaður um þessar hættur

Húnakló

Bjarnarkló

Niðurstöður síðustu ára

Breyting á milli ára	2020	2021	2022
Nýjar	37	48	30
Svipað	63	67	94
Aukning	23	33	40
Fækkun	8	32	35
Nýir óvirkir staðir	31	26	15
Fjöldi þekktra staða	198	246	297

Fjöldi þekktra staða 2019 voru 161

Stefnir í rúmlega **tvöfalt** fleiri staði 2023

Niðurstöður – Nýjar plöntur 2022

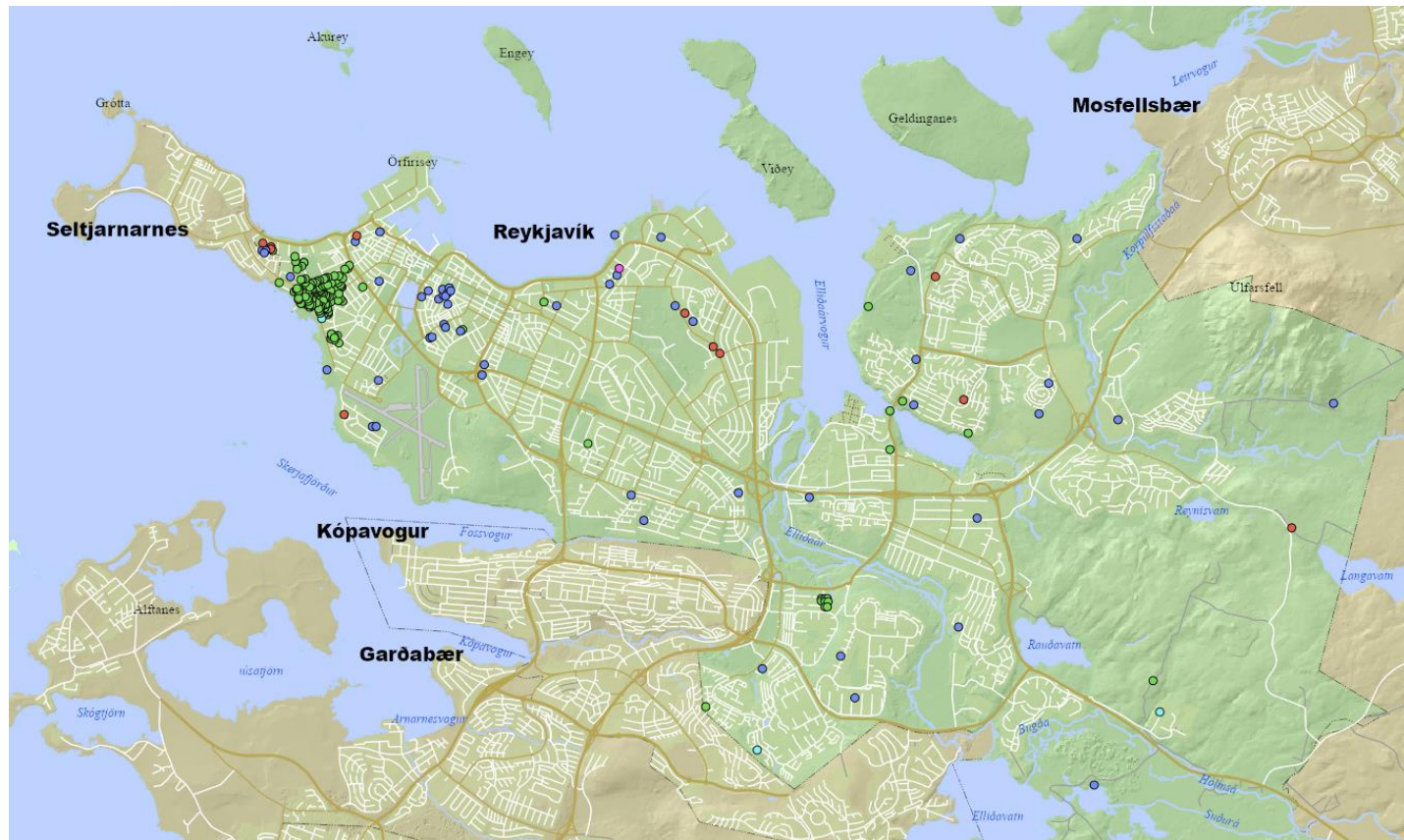

Tröllahvannir

Tegund

- Bjarnakló
- Húnakló
- Tröllakló
- Bjarnakló og Húnakló
- Bjarnakló og Tröllakló

Niðurstöður – Allar plöntur 2022

Tröllahvannir

Tegund

- Bjarnákló
- Húnákló
- Tröllákló
- Bjarnákló og Húnákló
- Bjarnákló og Tröllákló

Hvað er hægt að gera?

- Erfitt og tímafrekt viðfangsefni
 - Rætur ná mjög djúpt
 - Plöntur eru mjög harðar af sér
- Þarfnast aðgerða á hverju ári til að skila árangri
 - Tilraunir við óreglulegar aðgerðir skila litlum langtíma árangri

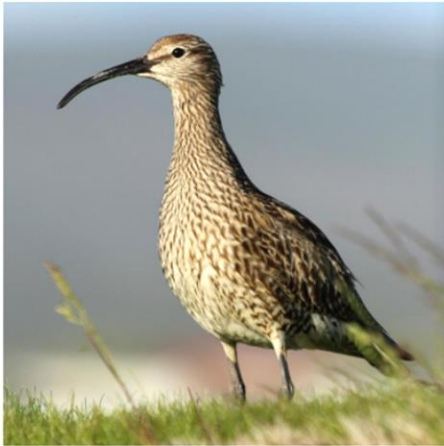
Vöktun á fuglalífi Reykjavíkur

- Vöktunarverkefni hófst 2018
- Mikilvægur liður í verndun líffræðilegrar fjölbreytni borgarinnar
- Vöktunarsvæðum og tíðni hefur farið fjölgandi síðan 2018
 - Bætt við óreglulegum talningum í Skerjafirði, við Ægisíðu, Háubakka og Geirsnef og reglulegum við Árbæjarstíflu

LÍFFRÆDILEG FJÖLBREYTNÍ –
STEFNA REYKJAVÍKURBORGAR

Aðgerðaáætlun 2016-2026.

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkur

8. mars, 2017

Náttúruvernd í Reykjavík – Hvert skal stefna ?

Greinargerð frá skrifstofu umhverfisráða,

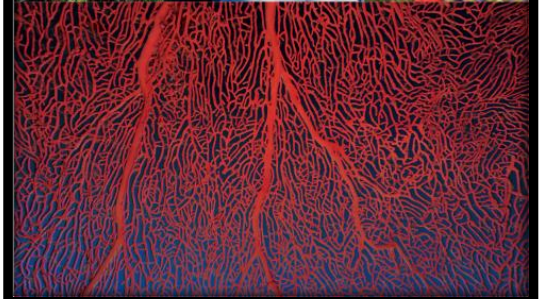
Umhverfis- og skipulagssviði Reykjavíkur.

23. nóvember, 2017.

IPBES-IPCC CO-SPONSORED WORKSHOP

**BIODIVERSITY AND
CLIMATE CHANGE**

Scientific outcome

Vöktunarsvæði

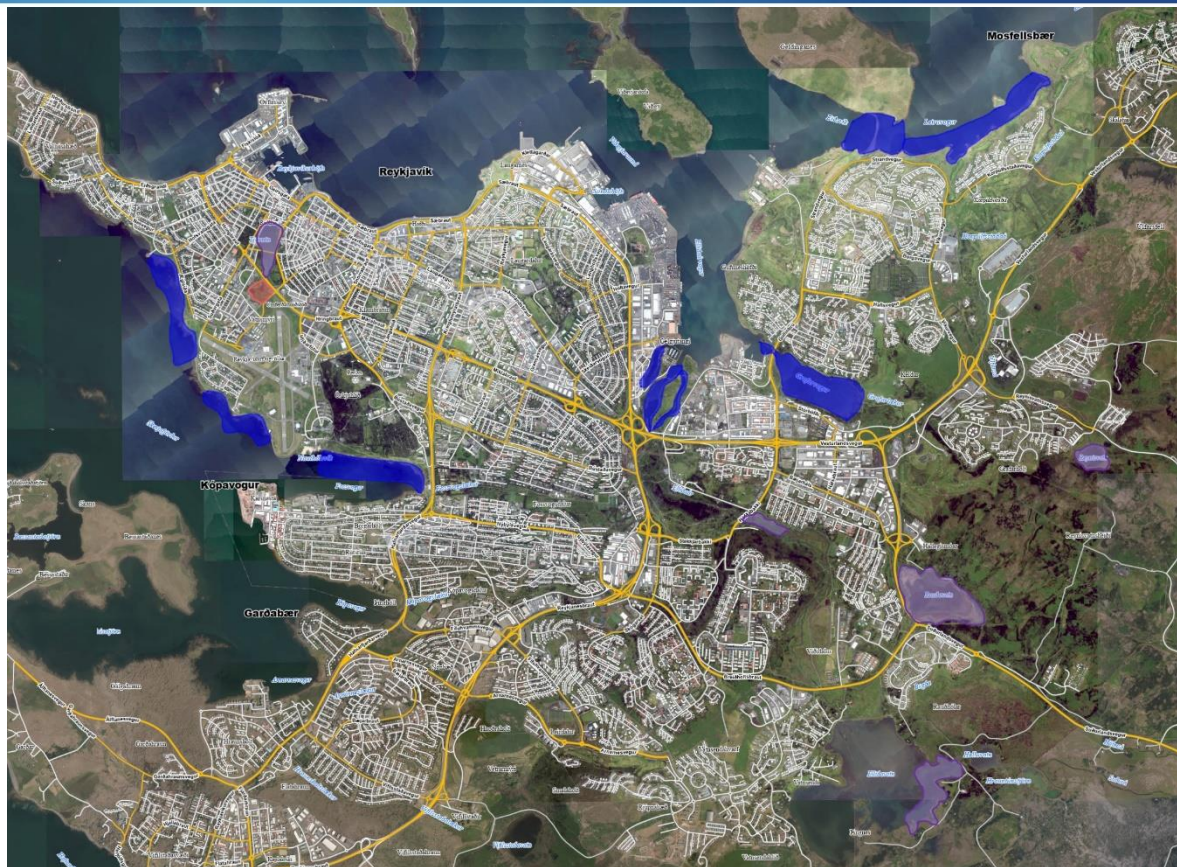
Staðsetning	Fjöldi talninga júlí - sept 2022
Reykjavíkurtjörn	12
Vatnsmýri	12
Árbæjarstífla	12
Skerjafjörður/Fossvogur	3
Grafarvogur/Elliðaárvogur	3
Blikastaðakró/Leiruvogur	1
Rauðavatn	3
Elliðavatn	3
Reynisvatn	2
Samtals	51

Flokkun svæða

Blátt: strendur og leirur

Rautt: votlendi

Fjólublátt: vötn

Regluleg vöktun

- Reykjavíkurtjörn og Vatnsmýri
- Árbæjarstífla
 - Eftir opnun stíflunar og tæmingu lónsins
 - Greinilegt að fuglalíf breyttist en ber enn margar tegundir og einstaklinga
- Kríur í miðbæ Reykjavíkur
 - Fleiri kríur í ár en venja er, 70 pör vs. 50 í fyrra
 - Líkt og 2021 var varpárangur ágætur og krían kom upp 10 fleygum ungum

Niðurstöður úr miðbæ - ungfuglar

- Fimm andategundir reyndu að koma upp ungum í ár
 - Árangur því miður takmarkaður
- Mest sáust 15 ungar hjá skúfönd sem er innan við helmingur mesta fjölda 2021
 - Sama sagan hjá stökkönd, 7 í ár og 17 í fyrra, og gargönd, 3 í ár og 8 í fyrra
 - Fjöldi sami eða svipaður hjá duggönd og rauðhöfðaönd
 - Einnig sást í unga hrossagauks, stara, maríuerlu og flórgoða

Strandbúsvæði, viðkomustaðir farfugla - Grafarvogur

- Fjöldi tegunda
 - 22 við Geirsnef
 - 21 í Grafarvogi
 - 8 við Háubakka
- Fjöldi einstaklinga
 - 187-370 við Geirsnef
 - 428-1320 í Grafarvogi
 - 7-45 við Háubakka
- 2022 vs. fyrri ár
 - Einstaklega mikið af lóuprælum í ár (244-961)
 - Ekki sást í sanderlu eða rauðbrysting
 - Heildarfjöldi meiri en síðustu ár

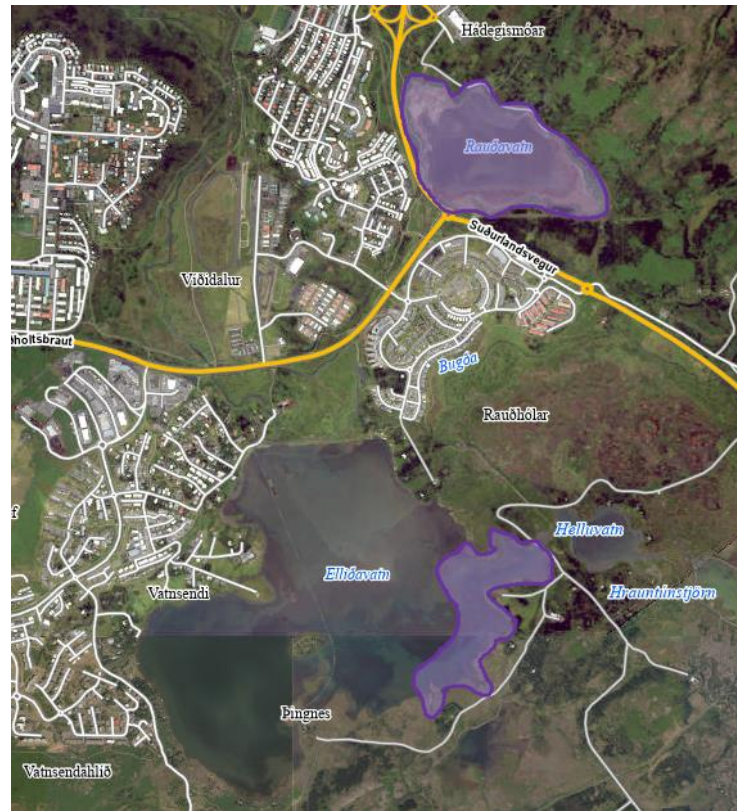
Strandbúsvæði, viðkomustaðir farfugla - Blikastaðakró

- Friðlýst á degi íslenskrar náttúru 16. september í ár
- Mikilvægur viðkomustaður farfugla
- 17 tegundir í sumar
 - 457 einstaklingar
- Áberandi tegundir
 - Tjaldar, stelkar, tildrur, heiðlour, sandlour, lóuprælar og æðarfuglar

Stöðuvötn og straumvötn í útjaðri byggðar Elliðavatn og Rauðavatn

- Fjöldi tegunda í sumar
 - Rauðavatn: 24
 - Elliðavatn: 19
- Fjöldi einstaklinga
 - Rauðavatn: 159-180
 - Elliðavatn: 142-224
- Staða flórgoða
 - Fleiri varpstæði fyrir flórgoða voru útbúin 10. maí
 - Tveir ungar við Rauðavatn (líkt og 2021) og einn ungi við Elliðavatn (tveimur færri en í fyrra)
 - Þrátt fyrir mun betri vatnsstöðu í Rauðavatni og nýja varpstæði sáust ekki fleiri ungar en í fyrra. Hinsvegar reyndu mun fleiri pör varp.

Hvað er hægt að bæta?

- Hvorki er farið í reglulega vöktun á sjófuglum né spörfuglum á vegum borgarinnar
 - Myndi bæta yfirlit líffræðilegrar fjölbreytni í borgarlandi til muna að bæta við vöktun á sjófuglum t.d. við Akurey, Lundey og Kjalarnes
 - Eina reglulega vöktun sjófugla á svæðinu er á vegum Náttúrustofu Suðurlands og er þá lundavarp sérstaklega athugað

Lokaorð

- Í umdæmi Reykjavíkur eru mörg mikilvæg fuglasvæði sem bera fjölbreytt og skemmtilegt fuglalíf
- Til að fylgja stefnu borgarinnar um líffræðilega fjölbreytni ber okkur að halda vöktun áfram á þessum náttúruperlum okkar
- Vonandi er hægt að halda fjölgun vöktunarsvæða áfram ásamt tíðni talninga til þess að auka skilning á mikilvægi svæðanna

Takk fyrir 😊

